Viimsi Raamatukogu
A 0 0 5 5 1 1

Kuidas saab taotleda euro-raha kodu kohandamiseks?

Haigekassa hakkab uuest aastast sonditoitu rahastama

Abivahendi-kaardi tegemine on nüüd poole lihtsam

Kas vihastamisest võib olla kasu, et asjad liikuma saada?

NOVEMBER 2018

PUUTEPUNKTID

SÕLTUMATU AJAKIRI, MIS VÕITLEB ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ÕIGUSTE EEST
KÕIK EESTI PUUETEGA INIMESED, NENDE LÄHEDASED JA NENDEGA TEGELEVAD SPETSIALISTID – ÜHINEGE! Nr 72

Heiko Kruusi

TIIT PAPP: viipekeeletõlke on juurde vaja

Kas tõesti nad ei tea?

Augusti lõpus saatis õiguskantsler sotsiaalministritele Kaia Ivale ja Riina Sikkutile kirja, milles palus töötada välja lahendused, et kõrvaldada sotsiaalhoolekande seaduse rakendamisel ilmnenud probleemid. „Juba üle kahe aasta on kehtinud uus sotsiaalhoolekande seadus, millega riigikogu määras sotsiaalteenused, mida kohalikel omavalitsustel tuleb abivajajatele osutada. Õiguskantslerile saadetud avalduste põhjal võib järeldada, et kahjuks jäävad inimesed pahatihti vajalikest teenustest ilma," kirjutas õiguskantsler ministritele. Ta lisas, et asi on lausa nii halb, et ka omavalitsuste määrustes, mille alusel osutatakse sotsiaalteenuseid, ei täideta sageli seaduse nõudeid.

Puudega inimesed ja nende lähedased teavad, et nii see tõesti ongi. Seadus meil on, aga seda paljudel juhtudel ei täideta. Riigikogu sotsiaalkomisjonis on ministrid ja ministeeriumi ametnikud avaldanud arvamust, et omavalitsuste sotsiaaltöötajad ei jäta inimesi abita paha pärast, vaid seetõttu, et nad lihtsalt ei tea, kuidas aidata, millised võimalused on ja mida seadus üldse nõuab. Ja pakkunud, et riik peaks neid õpetama, sest siis nad saavad teada.

Mina küsin aga, kui palju võib õpetada?! Kuidas saab nii olla, et inimene töötab sotsiaaltöö alal, aga ei tea, mis on kirjas seaduses ega oska seda ka järele vaadata? Ja mida õpetavad sel juhul sotsiaaltöötajatele kõrgkoolid? Usun, et probleem on hoopis mujal. Asi muutub siis, kui sotsiaaltöötajatest saavad tähtsad inimesed valla- ja linnajuhtide paremal käel. Tasuks uurida, mis seda takistab?

Tiina Kangro
peatoimetaja

Üks väike samm õiges suunas

Aasta tagasi novembris kirjutasime Puutepunktides Pärnu mehest Sven Tombakust, kes oli kemikaaliga toimunud õnnetuse järel jäänud mao ja söögitoruta. Ta ainus võimalus elus püsida oli toita end sondiga peensoolde viidavate toitelahustega. Nende hind aga oli kaugelt kõrgem kui töövõimetu mehe ainus sissetulek – töövõimetoetus.

Tervishoiusüsteem ei ole sonditoitu kompenseerinud. Kuigi meedikud, heategevusfondid ja puudega inimeste ühingud olid juba aastaid kirjutanud haigekassale põhjendusi ja palvekirju, saadi vastuseks alati keeldumine. Põhjenduseks toodi, et oma leiva peab iga inimene, ka raskelt haige, ikka omaenda rahakotist soetama.

Loo ilmumise järel pidas Puutepunktide peatoimetaja, riigikogu liige Tiina Kangro maha pika kohtumise toona värskelt valitud haigekassa uue juhi Rain Laanega. Laane oli täiesti nõus, et siin on probleem ja et sellele tuleb lahendus leida. Selge, et oma leiva peaks tõesti iga inimene majanduslikele võimalustele vastavalt ise ostma, aga kuna kõrgtehnoloogiline sonditoit on kaugelt kallim kui tavalise inimese toidukorv, siis peaks haigekassa vähemalt osa kulust enda kanda võtma. Väga kiiresti tegi haigekassa eriotsuse Sveni jaoks ja võttis märkimisväärse osa ta eritoidu kuludest enda kanda.

Järgmise kuu Puutepunktides lubas Rain Laane, et aasta jooksul probleem lahendatakse kõikide sondiga sööjate jaoks. Oktoobri lõpus helistaski ta ja kinnitas, et sonditoidud on nüüd haigekassa uude tervishoiuteenuste loetellu lisatud. Loetelu ootab nüüd veel valitsuse heakskiitu, mille järel siis uuest aastast hakkab haigekassa sonditoite kompenseerima sarnaselt ravimitega kõigile, kelle jaoks need on hädavajalikud. Soodustuse suurus hakkab ilmselt esialgu olema 50 protsenti. Sellega loodab haigekassa langetada sondiga sööjate igakuised toidukulud tavalise inimese toidukorvi tasemele.

Tänavu on aga kõige raskemas olukorras sondiga sööjad saanud küsida toetust Eesti Kliinilise Toitumise Seltsilt, kuhu õnnestus Tiina Kangrol riigikogulasena suunata n-ö katuserahadest 20 000 eurot, et aidata inimesi toitesegude ostmise juures. Sondiga toitujaid, kel muud võimalust elus olemiseks pole, on Eestis umbes kolmsada. ***Puutepunktide toimetus***

PUUTEPUNKTID

Ilmub alates oktoobrist 2011
Väljaandja MTÜ Puutepunktid
Registrikood 80334985
A/a EE452200221053907379
E-post info@puutepunkt.ee
Tellimine www.puutepunkt.ee

© OÜ Haridusmeedia 2018
Peatoimetaja Tiina Kangro
Toimetaja Anne Lill
Kujundaja Heiko Kruusi
Keeletoimetaja Kaja Randam
Trükiarv 8900

Viimsi Raamatukogu

Kas sina tead, et KODUKOHANDUSEKS saab nüüd küsida euroraha?

Kohalikud omavalitsused saavad europrojekti käigus kopsakalt lisaraha selleks, et muuta vähemalt 2000 puudega inimese kodu ligipääsetavaks. Seega on õige aeg pöörduda omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole, kui ka sinu kodus on vaja teha ümberehitusi, mille rahastamine endale üle jõu käib.

Kuna paljud puudega inimesed ja omastehooldajad pole hiljuti avanenud võimalusest veel kuulnudki, palusime sotsiaalkindlustusametil selgitada, kuidas käib kodukohanduseks mõeldud eurorahade taotlemine. Meie küsimustele vastas Mariliis Tilk sotsiaalkindlustusameti abivahendite talitusest, kes tegeleb kohanduste valdkonnaga. Temaga võib pärast artikli lugemist kodukohanduse asjus ka ise ühendust võtta aadressil mariliis.tilk@sotsiaalkindlustusamet.ee või telefonil 5635 8029.

Kui puudega inimesel või teda hooldaval perel oleks vaja teha kodus kohandusi igapäevaelu hõlbustamiseks, siis kust tuleks alustada?

Esimeseks ülesandeks on pere sees välja selgitada kohad, kus puudega pereliikmel esineb takistusi igapäevategevuste juures või tema hooldajal, näiteks lapsevanemal tema abistamisega. Enamjaolt on

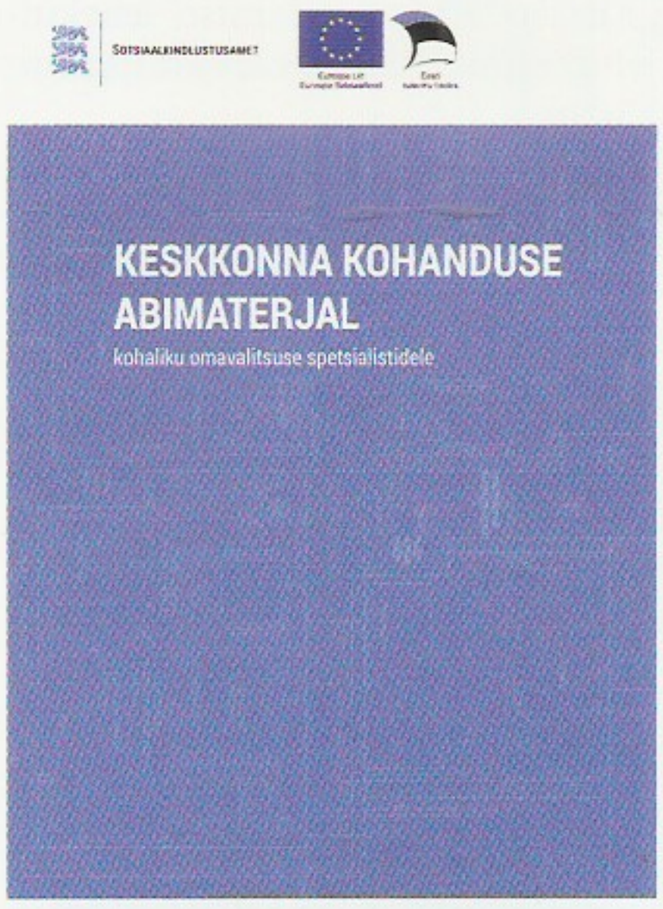

probleemid seotud era- või elumajja sissepääsuga. Ümberehitusi vajatakse ka selleks, et pääseda vannituppa ja seal tegutseda. Samuti on küsimuseks kohandused köögis.

Kui on enam-vähem selge, mis osas kodukohandust vajatakse, saab pöörduda oma omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole, et uurida toetusvõimaluste kohta. Kuni aastani 2023 saavad omavalitsused taotleda ka eurorahastust, et oma elanike kodusid ligipääsetavaks muuta.

Millist abi saab sotsiaalkindlustusametist?

Sotsiaalkindlustusametisse võivad pöörduda erivajadustega inimesed, nende pereliikmed ja omavalitsuse spetsialistid nõustamise saamiseks. Kohandamise asjus nõustamine, meie spetsialisti koduvisiit ja vajadusel hinnangu koostamine on üle Eesti kõigile tasuta. Nõustame ka puudega inimeste lähedasi, et vähendada nende hoolduskoormust kodukeskkonnas, samuti pakume nõu töökoha kohandamise alal.

Meil on valminud ka 68-leheküljeline abimaterjal, kuhu on koondatud meie praktika ja juhendmaterjalid eluruumide kohandamise kohta. Selle saab alla laadida aadressilt www.sotsiaalkindlustusamet.ee (avalehel alajaotus „Puue ja hoolekanne“, sealt paremast veerust alajaotuse „Abivahendid“ all „Keskkonna kohandamine“). Materjal on mõeldud eelkõige omavalitsuse sotsiaaltöötajatele, et nad oskaksid abi ja nõu pakkuda, aga ka puudega inimeste pered saaksid sealt kindlasti ideid.

Kodukohandamine pole odav. Kust siis ikkagi rahalist tuge saab?

Nagu öeldud, kui puudega inimene või ta pere soovib eluruumi kohandamise jaoks toetust, peab ta pöörduma omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole. Igas omavalitsuses on toetuste summad ja kodukohanduse jaoks antavate toetuste kord erinev.

Kevadest on omavalitsused saanud lisavõimalusena taotleda oma

piirkonnas elavatele puudega inimestele eluruumide kohandamiseks rahandusministeeriumist toetust. Tegemist on Euroopa regionaalarengu fondi vahenditega, millest toetatakse 2018.–2023. aastani 2000 erivajadustega inimese eluruumide ligipääsetavaks muutmist üle Eesti.

Kodukohandamise all mõeldakse ehituslikku sekkumist, mille tulemusena paraneb puudega inimese toimetulek või väheneb teda hooldavate pereliikmete hoolduskoormus. Eurorahadest kaetakse nende kohanduste maksumusest 85 protsenti. Omavalitsuse kanda jääb projektis kuludest 15 protsenti, mille raames võib olla ka kohanduse saaja omaosalus, kui ta majanduslik olukord võimaldab omaosalust maksta.

Millal taotlusvoorud toimuvad?

Pilootprojekti raames valmisid kodukohandused 45 puudega inimesele. Selle käigus saime kogemuse, kuidas projekte koostada, millised on keskmised kohanduste hinnad jne.

Esimene taotlusvoor lõppes juunikuus, selles osales 56 omavalitsust. Tänu sellele saavad 467 puudega inimest vajalikud kohandused. Teine taotlusvoor omavalitsustele avatakse hiljemalt järgmise aasta esimeses kvartalis.

Igal aastal toimub vähemalt üks voor omavalitsustele. Nii et inimene peaks pöörduma omavalitsuse sotsiaaltöötaja poole, üheskoos tegema projekti ning siis saabki omavalitsus küsida selle rahastamiseks rahandusministeeriumist euroraha.

Et inimesel oleks lihtsam orienteeruda, kelle poole pöörduda, oleme sotsiaalkindlustusameti kodulehele lisanud tabeli, kuhu on koondatud kõikide omavalitsuste spetsialistide kontaktid, kes tegelevad kodukohanduse küsimustega. Tabelit saab alla laadida juba nimetatud „Keskkonna kohandamise" leheküljel paremas veerus olevast lisainfo kastist.

Mille alusel valitakse välja need, kes eurorahastusega projekti pääsevad?

Põhikriteeriumiteks on, et kodukohandus oleks puudest lähtuvalt põhjendatud ning et tänu kohandusele suureneb inimese iseseisvus või väheneb hooldaja hoolduskoormus.

Kuue aastaga kohandatakse 2000 puudega inimeste kodu, aga liikumispuudega inimesi on Eestis 40 000, lisaks kümned tuhanded eakad. Kas see pole piisk meres?

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi on puudega inimeste kodude kohandamine olnud algusest peale omavalitsuste kohustus. Siiski ei ole omavalitsused olnud eriti aktiivsed ja tehtud kohanduste arv on olnud väike, Eesti peale kokku vaid umbes 50 kohandust aastas. Omavalitsused on põhjendanud seda raha piiratusega. Nüüd siis ongi võimalus teha suur hüpe ja kohandada järgmisel kuuel aastal 300–400 kodu aastas.

Teine hea asi on see, et projekti raames on nüüd võimalik teha ka mahukamaid kohandusi, kus ümberehituste keskmine maksumus inimese kohta saab olla 5000 euro kandis. Eelnevalt on omavalitsused toetanud kohandusi üldiselt palju väiksemas mahus. Näiteks Tallinnas on kodukohanduse toetuse suurus olnud kuni 1600 eurot.

Kokkuvõttes peaks asjast olema igal juhul palju kasu. Loodetavasti omavalitsused saavad sellest kogemusi ja kuna ka nende tulubaas pidevalt kasvab, siis nad jätkavad puudega inimeste kodude kohandamist hiljem juba oma rahast.

Siiski küsisid omavalitsused esimesest voorust raha vaid 467 kodu kohandamiseks. 23 omavalitsust ei esitanud ühtki taotlust. Kas nad ikka jagavad üldse infot oma inimestele selle võimaluse kohta?

Oleme teadlikud, et liikumis- ja liitpuudega inimesi, kes vajaksid eelolevatel aastatel kodukohandusi, on palju rohkem kui 2000. Samas on omavalitsustest tulnud taotluste arv jäänud meie hinnangul oodatavatesse piiridesse. Loodetavalt kujunevad ka järgmised taotlusvoorud asjaosalistele huvipakkuvaks.

Ja kes ei mahu sellesse projekti, siis nagu juba öeldud: kodude kohandamine või erivajadustele vastava elamispinna pakkumine on seaduse järgi omavalitsuste kohustus oma elanike ees. Kodukohandust vajavatel inimestel tasub ka ise aktiivne küsija olla.

Meedias on olnud lugusid inimestest, kes isegi raha olemasolul ei saa oma kodu kohandada, kuna takistusi teeb muinsuskaitse või siis nad mattuvad bürokraatiasse. Mida te neile soovitate?

Omavalitsus on kohustatud aitama puudega inimesi ka n-ö bürokraatiast läbinärimisel, sealhulgas muinsuskaitsetingimuste täitmisel jne. Samas kui ümberehitus kujuneks liiga keeruliseks või ebamõistlikult kulukaks ning jõutakse tõdemuseni, et olemasolevat elamut ei ole otstarbekas ümber ehitada, on omavalitsuse kohustus abistada inimest talle sobiva teise eluruumi saamise juures.

Küsinud Tiina Kangur

Mille jaoks saab euroraha taotleda?

- Liikuvusega seotud toimingute parandamiseks, sh eluruumi sissepääsu, hoone välisukse ja eluruumi vahelise käigutee, hoone ja selle territooriumile sissepääsu või piirde kohandamist.
- Hügieenitoimingute parandamiseks.
- Köögitoimingute parandamiseks.

NB! Lae- ega platvormtõstukeid ei saa taotleda sotsiaalkindlustusameti kaudu abivahendite süsteemist. Nende korral on tegu kodukohandusega.

Vahel sa pead vihastama, et asi hakkaks liikuma

Janne Kore on üks esimesi, kel õnnestus saada eurorahade toel ratastooli jäänud abikaasa jaoks kodukohandus. Ta tunnistab, et elu on nüüd üksjagu lihtsam. Janne jagab kogemusi, kuidas kogu protsess käis.

Ehitustööd Korede kodumaja õuel lõppesid paar nädalat tagasi. Janne ütleb, et tegelikult oli see poolenisti juhus, et tal üldse õnnestus sellesse projekti sattuda ja et see ka tulemuseni jõudis.

„Algas asi suhteliselt kriitiliselt, sest olime oma seisus sealmaal, et abikaasa ratastool vajas remonti ning siis selgus, et see tuli hoopis maha kanda, kuna seda enam parandada ei saanud. Olimegi siis abivahendita, sest ka asendustooli kumm oli lõhki, aga puhkuste aeg hakkas kätte jõudma ja abivahendifirmas polnud inimest, kes oleks meie mure lahendanud," alustab Janne oma loo jutustamist. Ta on neljandat aastat abikaasa Riho hooldaja.

Riho jäi ratastooli äkilise terviserikke tüsistuste tõttu, tal lõhkes südame aort. Sellele järgnesid sisemine verejooks, insult ja halvatus. Õnneks oli ta tol hetkel Soomes ja Helsingi ülikooli haiglas toodi ta pärast üheksa päeva väldanud koomat elule tagasi. Nädalaid hiljem oli ta tervis taastunud sedavõrd, et Soome arstid julgesid ta kodumaale lubada.

„Eestis otsustasid aga arstid talle määratud ravimid välja vahetada ja kahjuks järgnes sellele veel kaks insulti. Tagantjärele tarkus oli, et Rihol on osa ravimite suhtes resistentsus ja need ei toimi. Soomes said arstid sellest aru, aga Eestis mitte. Nüüd siis olemegi siin, Soome arstide poolt läbi ime elule tagasi aidatud, siinsele meditsiinisüsteemile kuldkandikul üle antud ja siin uuesti vussi keeratud," räägib Janne.

Kui Jannel silme eest mustaks läks, nägi nende kodumajja sissepääs välja selline. Vähegi märjema ilmaga ratastoolis abikaasa õue ei pääsenudki. Erakogu

Meeleheitlik sööst

„Neljandal hooldusaastal, pärast ratastoolistki ilmajäämist ja teenindaja puhkuse lõppu oodates elasime kaks kuud sunniviisiliselt ainult voodis. Oma viimases solvumises ja tõepoolest juba täiesti pimeda vihaga kirjutasin sotsiaalkindlustusameti Facebooki lehele kommentaari, kus esitasin vastikuid küsimusi. Avalikult nad mulle ei vastanud, aga eraviisiliselt tekkis sellest lausa kolm päeva kestnud vestlus. Iga vestluskaaslane andis uue inimese, kellega siis omakorda suhtlesin ja sain asju südamelt välja öelda – lühim kõne oli meil 40 minutit!" jätkab Janne. Keegi ametnikest mainis nendes vestlustes, et 2018. aasta maikuu jooksul saab veel esitada kodukohanduseks taotlusi.

„Haarasin sellest teadmisest hetkega kinni ja kihutasin valda, et ka

neid asjast valgustada ja küsida, kas tasub üritada ning millised on projekti tingimused. Vastuseks sain, et tehku ma aga valmis ja toogu neile, nad siis vaatavad...“ räägib Janne. Ta ütleb, et ega vallaametnik ka sellest palju teadnud, aga õnneks võttis vaevaks uurida. Korede olukord oli ju neile teada. Ka see, et Janne oli viimasel paaril aastal käinud vallas abivõimaluste kohta uurimas ja üks probleeme oli, et vähegi märjemal aastaajal ei pääsenud Riho ratastooliga üle savise ja murru kasvanud õue mitte kuhugi.

Projekti kirjutama

„Seega mul oli vaja koostada projekt, leida ehitajad ja võtta hinnapakkumised. Alustasin nullist ning sain kiiresti teada, et firmad isegi ei vasta mu kirjadele, sest see töö on nii väike ja odav ega huvita kedagi. Aga hinnapakkumisi oli vaja. Mida ometi teha?! Lõpuks üks tuttav halastas mu peale ja tuli appi. Ma sain hinnapakkumise, väga realistliku ja põhjaliku. Aga vaja oli ka teist pakkumist – kust seda saada?“ jätkab Janne.

Lõpuks tal õnnestus ka see välja võluda. Esimene oli siiski odavam – 3546 eurot – ja hiljem läkski käiku. Veel hiljem sai Janne teada, et tegelikult polnuks kahte pakkumist vajagi, sest projekti maksumus jäi alla 5000 euro, mille korral mitut pakkumist ei nõuta.

„Sain paberimajanduse korda kuskil 10 päeva enne tähtaega ja esitasin asja vallale tütre abiga meilitsi. Paaril korral täpsustas valla sotsiaaltöötaja veel üht-teist ja uuris, kas meil on ka võimalus omaosalust maksta või ehk on mingeid sponsoreid. Neid meil ei olnud ja omaosaluseks julgesin pakkuda viis protsenti – see oli aus lagi, sest mu mees elab töövõimetoetusest ja mina saan tema kõrvalt aeg-ajalt vaid natuke käsitööd teha. Sain sotsiaaltöötaja jutust aru, et vald kiitis projekti heaks ja lubas edastada selle ministeeriumi,“ kirjeldab Janne.

Suve jooksul ta asjast midagi rohkem ei kuulnud ning tal polnud ka aega küsimas käia. „Septembris vallamajas käies sain teada, et projekt on heaks kiidetud, volikogus kinnitatud ja ehitus peab valmis saama veel selle aasta jooksul. Tegelikkuses oli see mulle ehmatus, sest ehitaja, kes meile vastutuleku korras oli hinnapakkumise teinud, oli väga hõivatud ja nüüd pidin talle ütlema, et see töö tulebki tegelikult ära teha. Väljateavitas ka firmat ja õnneks ütles talle, et ta võib alustada endale sobival ajal, peaasi, et töö valmis saab,“ jätkab Janne.

Hinge kinni hoides

Tööd kestsid nädala jooksul kokku neli päeva. Vahepeal oli paar päeva paduvihm, mis tegelikult aitas pinnast tasandada. Ootamatult aga selgus, et suvega olid kütuseaktsiisi tõusu tõttu hinnad kerkinud. Materjalid tuli tuua Kilingi-Nõmmele Pärnust ja kogu transport – 10 tonni killustikku, betoon ja liiv läks arvestatust kallimaks. Ka tänavakivide hind oli kevadega võrreldes kerkinud 600 eurolt 800-le. Kopp, tasandaja ja pinnasevibraator läksid samuti rohkem maksma.

„Hoidsin hinge kinni, et mis nüüd saab. Aga ehitaja oli aumees ja meie

teed said valmis. Ehitaja tegi ise ka pildid tehtud tööst ja edastas vallale. Ootasin ametnike külastust ja tööde vastuvõtmist, aga seda polnudki vaja, ju piisas tõestuseks piltidest. Tehtu on muidugi ilus ja meile nagu värske õhk lämbujale – mees pääseb nüüd jälle ilmast sõltumata liikuma! Kuid nagu firmajuht ise ütles ja ka vallale tunnistas: päris suur peavalu. Riiklikult võib ju igasuguseid tingimusi luua, aga reaalsuses maakohas väikese töö jaoks hinnapakkumisi saada ja üleüldse põlveotsas sellist projekti kirjutada ... meil oli kõvasti õnne, et tuttava tuttav oli tõeline aumees," võtab Janne Kore teema kokku.

Lõpp hea, kõik hea

Tegelikult on Jannel põhjust olla topelt rõõmus, sest paar päeva tagasi sai ta vallast teada, et tal ei tulegi maksta projekti eest omaosalust. Saarde vald oli nimelt otsustanud, et tasub kogu 15-protsendise omaosaluse ise ega hakka Koredelt 175 eurot nõudma. Selle eest on Janne vallale tõesti tänulik.

Mis aga teda mõtlema paneb, on see, kuidas Eesti sotsiaalsüsteemis info liigub: kui Janne ei oleks viimases meeleheites sotsiaalkindlustusameti ametnikele kirjutanud, siis ta poleks iialgi selle peale tulnud, et kodukohanduseks europrojekt koostada. Kas asjad ei peaks käima kuidagi teistmoodi ja lihtsamalt?

„Küll aga olen nüüd saanud endale uue ameti nõustajana, sest äsja võttis minuga ühendust meie vallast naine, kes palus, kas saaksin aidata teda erivajadustega inimesele pesemisnurga ja WC ümberehituse projekti kirjutamisel," ütleb Janne naerdes. „Võib-olla tasukski mind nüüd tööle võtta nõustajana, sest olen kindel, et ka meie vallas on veel inimesi, kes vajaksid kodukohandamist, kuid kes ei pruugi olla sellisest võimalusest kuulnudki. Samuti ei ole ju mõistlik, et iga kodune mampsel hakkab köögilaua taga avastama, kuidas kirjutada projekti ja kust võluda välja hinnapakkumisi." ***Tiina Kangro***

Põnevaid fakte omavalitsuste kohta

Kuigi sotsiaalhoolekande seaduse järgi on puudega inimestele eluruumide kohandamine või sobivama eluruumi andmine kohaliku omavalitsuse kohustus, selgus europrojekti ettevalmistamise ajal, et vaid pisut enam kui pooles omavalitsustes on selle valdkonnaga tegeletud.

Sotsiaalministeerium uuris omavalitsustelt* ka seda, kui palju ja milliste põhimõtete alusel nad küsivad kodukohanduse saajatelt omaosalust. Selgus tõsiasi, et nagu sotsiaalteenuste osas üldse rakendasid omavalitsused eluruumide kohandamise juures väga erinevaid omaosaluse määrasid. Mõned näited:

- Vaid 15 omavalitsuses ei küsitud kohanduse saajalt üldse omaosalust ja kogu kulu maksis kinni omavalitsus.
- 17 omavalitsuses sõltus omaosaluse suurus kohanduse saaja majanduslikust olukorrast.
- 16 omavalitsuses arvestati omaosalust juhtumipõhiselt.
- Seitsmes omavalitsuses oli omaosalus fikseeritud kindla protsendina, ulatudes 5–50 protsendini kohanduse maksumusest.
- Ühes omavalitsuses oli kodukohandusele seatud 1920-eurone piirhind, mis tuli maksta kohanduse saajal, ja seda ületava osa tasus omavalitsus.
- Ühes vallas oli seatud tingimuseks, et omavalitsus rahastab vaid ümberehituse baashinda ja kohanduse saaja maksab erisoovide eest.
- Kahes vallas oli sätestatud, et omavalitsus maksab materjalide eest ja kohanduse saaja maksta jääb ehitajate töötasu.
- Ühes vallas tasus omavalitsus kohanduse eest 2000 eurot ja seda ületav osa tuli maksta kohanduse saajal.

Selle põhjal järeldas ministeerium arvutuste teel, et keskmiselt on puudega inimesed tasunud kodukohanduste eest 32-protsendist omaosalust. Ministeeriumi meelest on selline omaosaluse määr liiga suur ning seetõttu otsustati europrojekti jaoks koostada omavalitsustele uued soovituslikud aluspõhimõtted kodukohanduste omaosaluse määramiseks.

** Küsitlus viidi läbi haldusreformi-eelsetes omavalitsustes 2017. aasta kevadel*

Allikas: sotsiaalkaitseministri määruse nr 4 26.02.2018 „Puuetega inimeste eluaseme füüsiline kohandamine" lisa 2

Kui palju võib omaosalust nõuda?

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi võib omavalitsus küsida sotsiaalteenuse või toetuse saajalt omafinantseeringut, kuid arvestusega, et omafinantseeringu suurus ei tohi olla toetuse saamisel takistuseks.

Kodukohanduse määruses tõdeb ministeerium, et omaosaluse katmise võimekus eluruumi kohandamisel on eeldatavalt neil puudega inimestel, kes teenivad palgatulu ja kellel see tulu on suurem puudega inimeste keskmisest palgatulust. Töötavate puudega inimeste keskmine palgatulu oli 2017. aastal hinnanguliselt 7288 eurot aastas ehk 607 eurot (bruto) kuus. Sellest järeldab ministeerium, et kodukohanduse omaosalust ei saa nõuda puudega inimestelt, kes teenivad sellest summast vähem.

Nendel inimestel, kes ei teeni töist tulu ning kelle sissetulekuks on üksnes iga kuu makstavad sotsiaaltoetused, ei ole sissetulekute määr piisav, et katta omaosalust eluruumi kohandamisel.

Eurorahastusega kodukohanduste korral tuleb omavalitsusel tasuda 15-protsendist omaosalust, mida ta võib jagada kohanduse saajaga, kui inimese või ta pere majanduslik seis seda võimaldab.

TIIT PAPP unistab ajast, mil kurte võetak tavaliste inimestena

Tiidul ja ta kurdil abikaasal on kurt tütar Sirle (vasakul) ja kuulja tütar Kaire. Sirlel on süles 1-kuune tütreke, kes on kuulja. Heiko Kruusi

Tiit Papp (60) on mees, kelle valisid kolleegid ja saatusekaaslased kevadel juba kolmandat korda järjest Eesti Kurtide Liidu presidendiks. Ta on selles ametis aastast 2008 ja nüüd seisab ees veel vähemalt üks viisaastak. Tema unistus on näha aega, mil riik mõistab, kui tähtis on usaldada puudega inimeste ühingutele suurem roll oma liikmete heaolu eest seismisel.

Kui kurtide käest uurida, siis enamik neist ei kujutaks ette kedagi, kes sobiks sellesse ametisse paremini. Iga teine oleks ammu tüdinud peaga vastu seina jooksmisest, langenud masendusse vähestest võimalustest, aga Tiit üritab lõputu järjekindlusega ikka edasi – selleks, et kurtide ja vaegkuuljate elu natukegi paremaks läheks.

Tiit sündis kuuljana, aga enne kaheaastaseks saamist kaotas keskkõrvapõletiku käigus kuulmise. Porkunis kurtide koolis õppides tutvus ta oma tulevase naisega, kes on samuti kurt. Tiidul on kaks tütart, üks kurt ja teine kuulja. Tal on ka kolm lapselast. Ent uurime Tiidult endalt, kuidas kurtide peres elu käib ja milles seisneb ta töö kurtide liidus.

Sa kaotasid kuulmise väga noorena. Kas sa oma elus üldse helisid mäletad?

Ma ei mäleta midagi. Mul ei ole helidest mitte mingisugust mälupilti.

Kuidas sa kokku võtaksid, on su elu raske olnud või lihtsalt teistmoodi?

Ei ütleks, et raske, kuigi isa ja ema läksid lahku ja mind kasvatas hoopis kasuema. Ma sündisin ja kasvasin Türil. Alguses ma ei puutunud viipekeelega üldse kokku. Minu esimene suhtluskeel oli ikka eesti keel. Majanaabrid olid sõbrad ja saime hakkama. Hiljem läksin Porkuni kooli, see oli internaat, sest noil aegadel toimus kurtide kooliõpe nii. Porkunis olin 12 aastat, kurtide kooliaeg oli aasta jagu pikem.

Kohtusid koolis ka tulevase abikaasaga?

Jah, õppisime koos, tema klass tagapool, ja nii see läks. Abiellusime, kui olin 24-aastane, viis aastat hiljem sündis meil esimene tütar, kolme aasta pärast teine. Elasime kolmetoalises korteris Mustamäel, oli ka suvila linnast pisut eemal.

Muide, ma olen olnud ka ehitusmees, lausa 24 aastat töötasin sel alal. Siis aga, juba küpses eas õppisin finantsökonoomikat, läbisin viieaastase õppe kuue aastaga, ühe aasta olin vahepeal akadeemilisel – see on haridus, mis on praeguses vääringus võrdsustatud magistrikraadiga. Aga eks elus olen teinud paljutki, õpetanud kurtide koolis lastele matemaatikat ja füüsikat. Töö käigus õppisin palju juurde. Aga lõpuks loobusin õpetamisest, kuna kurtide liidus töö maht kasvas. Nii on elu läinud.

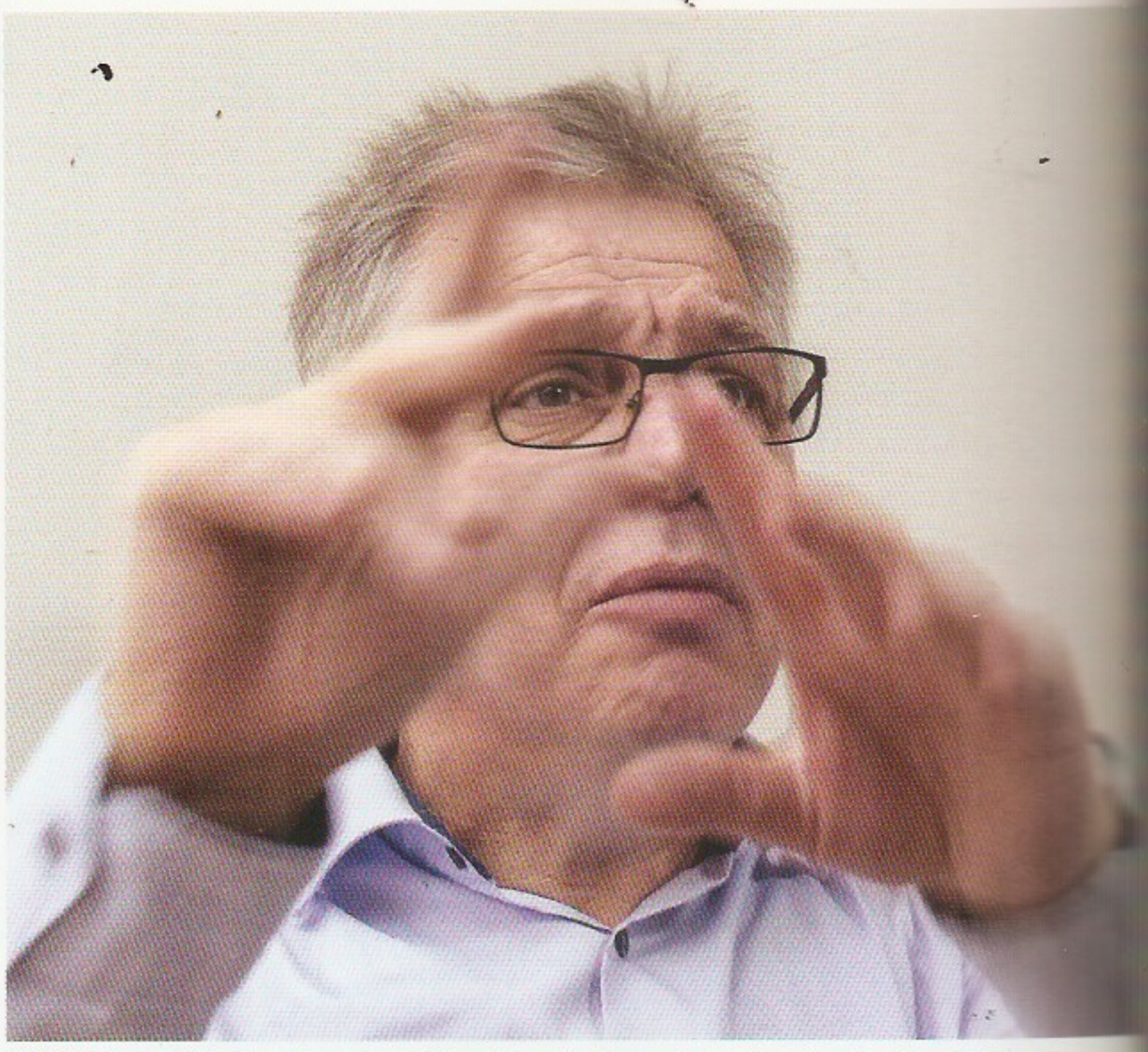

Tiit ütleb, et viipekeele oskajaid on Eestis üle nelja tuhande. Umbes tuhande inimese jaoks on aga viiplemine ainus võimalus teistega suhelda. Heiko Kruusi

Millega su tütred tegelevad?

Vanem tütar Sirle (30) on kurt. Tal on kolm last, viiene Adrien-Samuel, kolmene Sara-Amelia ja nüüd ka ühekuune Adeele Susanna. Beebi on kuulja. Ka Samuelil on mingi kuulmisjääk, kuuldeaparaadi toel peaks ta midagi kuulma, aga seda näitab täpsemalt tulevik. Tundub siiski, et ta on isasse, kes kuuldeaparaadita ei kuule, aga aparaadiga kuuleb. Sara on aga täiesti kurt, teda ei toeta ka aparaat.

Sirle ise praegu ei tööta, sest viimane laps on alles nii väike, aga enne emapuhkust töötas ta rahvusringhäälingus viipekeelsetes uudistes reporterina ning aeg-ajalt uudisteankruna. Ta on õppinud sotsiaaltööd tollases Tallinna pedagoogilises seminaris, aga see jäi tal lõpetamata, sest lapsed nõudsid oma osa ning oli vaja pigem tööle minna ja raha teenida.

Meie noorem tütar Kaire (27) on aga kuulja. Temal veel lapsi ei ole, aga elukaaslane küll juba mõnda aega. Kaire töötab koolis inglise keele õpetajana ning lisaks tegutseb oma firmaga, kus kirjutab ettevõtetele ja organisatsioonidele rahastustaotlusi. Ta on lõpetanud Tartu ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia kultuurikorralduse eriala. Õpetajaks pääses ta programmi „Noored kooli" kaudu, mille ta sel aastal ka lõpetas.

Mõlemad lapsed on meil suured asjatajad, kumbki ei oska rahulikult kodus olla – alati on vaja midagi korda saata ja põnevaid tegemisi otsida.

Mis ametit abikaasa peab? Kas rabeleb ka kurtide liidu rindel?

Seal rahmeldan ma tavaliselt ikka üksinda, tema töötas 17 aastat Heleni kooli lasteaias kasvataja abina, aga nüüd töötab ühes Jaapani firmas, mis valmistab restoranidele ja poodidele kastmeid ja muid kulinaariatooteid. Ta on seal kokk ja komplekteerija. Ja ta pole seal ainuke kurt, neid töötab seal teisigi.

Kuidas näeb välja perekonnaelu, kui kurtidel vanematel on osa lapsi kurdid ja osa kuuljad? Kuidas kuulja laps saab oma kuulja elu elada ja kurdid oma kurtide elu, ja veel omavahel suhelda?

See on selline huvitav küsimus, et ma ei näe siin eripärasid. Sama on olukord näiteks eesti-vene segaperedes, kus räägitakse kaht keelt. Üldjuhul on nii, et viiplejatega peres on kodune keel viipekeel, sest need [illegible] kuulevad, õpivad ka viiplema. Samuti kasutame ise kurtidena ka [illegible] kuuljatega suheldes. Seega vastus on, et mõlemad pooled tulevad teinetei[illegible] sele vastu.

Näiteks mina ja mu naine räägime Kairega häälega ja viibeldes. Kaire viipleb meile vastu. Sirlega räägime lihtsalt viibeldes. Kui kõik koos oleme, siis ikka viibeldes ja Kaire saab sellest muidugi aru ja viipleb ka. Kuuljad saavad ju rääkides suhelda igal pool mujal ehk siin ei ole selles olukorda, et kuulja laps oleks kurtide peres muust maailmast ära lõigatud.

Aga kas Kaire õppis siis lapsena viipekeele ära loomulikul teel, nagu laps õpiks ära mis tahes keele, mida kodus räägitakse?

Jah, laps ikka omandab keele keskkonnas, nii ka Kaire. Otsese

> "Mingit eraldi õpetamist või viipekeele õppimist polnud kuuljal tütrel vaja.

me teda ei õpetanud, küll aga siis, kui ta suuremaks kasvas ja viiples midagi teistmoodi, õpetasime, et ikka tuleb nii viibelda. Aga mingit eraldi õpetamist või viipekeele õppimist ei olnud vaja.

Ta läks ju lasteaeda ja kooli ka kuuljate hulka ja sai sealt tavalise eesti keele. Kas see tähendas, et oli vaja mingit lisaõpet eesti keeles rääkimiseks?

Ei, mingit lisaõpet ei olnud ka selleks tarvis. Lasteaias ja koolis käis ta muidugi kuuljatega koos, aga ka kodus oli ju tema kuuljana eesti keele sees. Mu naise ema ehk laste vanaema käis meil sagedasti külas, tema rääkis Kairega, ja muidugi kuulis ta kõnekeelt telekast. Kairel on üldse keelte peale annet, näiteks õppis ta väga varases eas väga hästi inglise keelt rääkima ingliskeelseid multifilme vaadates. Keegi teda ei õpetanud, aga keel oli ühel hetkel täiesti suus.

Aga kurt tütar Sirle ilmselt lõpetas keskkooli Tallinna Heleni koolis, kus oli viipekeelne õpe?

Jah.

Paar aastat tagasi olid ärevad ajad, sest Heleni kooli gümnaasiumiosa üritati kinni panna. Heleni kool kuulub Tallinna linnale ja linn ei suutnud haridusministeeriumiga selgeks saada, kes peaks viipekeeles õpetamise eest maksma. Oli kuulda isegi arvamust, et kuna viiplevaid kurte on Eestis nii väheks jäänud, siis õppigu aga rääkima ja huultelt lugema, kui põhikoolist rohkemat haridust tahavad saada. Kuidas see lugu lõppes?

Heleni kooli gümnaasiumiosa õpilased on nüüd Viljandi gümnaasiumi nimekirjas. Viljandi gümnaasium on riigikool, mille kaudu riik rahastab õpet, küll aga õpivad lapsed ikkagi Tallinna Heleni koolis ja siin on ka kõik õpetajad ja spetsialistid. Nii et siis tööandja on õpetajatele Viljandi gümnaasium, aga kogu tegevus toimub Tallinnas.

Intervjuuks ja pildistamiseks saime kokku Tiidu noorema tütre Kaire juures Kalamajas. Ees paremal tõlgib viipekeeletõlk Raili Loit Tiidu juttu.
Heiko Kruusi

Kui tõlki ei ole, jääb jutt ajamata

Üks tõsisemaid probleeme kurtide inimeste jaoks on see, kas ja kuidas on neil võimalik kasutada viipekeeletõlki. See sai meile kujukalt selgeks, kui asusime Eesti Kurtide Liidu juhi Tiit Papiga loo tegemiseks aega kokku leppima.

Tiidul puudub kuulmine täielikult ning tal ei võimalda helisid kuulda ka ükski aparaat. Tema võimalus kuuljatega suhelda on kas kirjalikult või viipekeeletõlgi kaudu. Loo jaoks oli meil plaan kohtuda Tiidu, ta tütarde, ajakirjaniku ja fotograafiga. Nii paljude inimestega samaaegselt oleks raske suhelda kirjalikult. Järelikult oli vaja intervjuu juurde tõlki.

Leidsime ajad, mis sobiksid Tiidule, tütardele ja Puutepunktide meeskonnale. Ka raha oli meil olemas, et tõlgile vajaliku kahe-kolme tunni eest maksta, aga Viipekeeletõlkide OÜ-sse helistades selgus, et ükski neist aegadest ei sobinud tõlkidele – nende graafik oli paari nädala jooksul lihtsalt nii tihedalt täis.

Tõlgid saatsid meile kõik oma võimalikud kellaajad. Seejuures selgus veel üks kitsendav asjaolu: sugugi mitte kõik tõlgid ei suuda Tiit Pappi tõlkida, sest tema viipekeel on omapärane! Seega on teenus ka pisut individuaalne. Nii saimegi kohtuda alles pooleteise nädala pärast. Mida arvaks asjast tavaline kuulja inimene, kui tal tuleks suvaline rääkimine lükata nädal või paar edasi ainuüksi põhjusel, et pole vahendajat?

Teine küsimus on muidugi hind. Ajakirjal polnud sellega probleemi ja olime suutelised tasuma ligi 40-eurost tunnihinda. Aga kurdil inimesel 40 eurot tõlketunni eest välja käia – ainuüksi selle eest, et ta saaks kuuljatega suhelda – polegi nii lihtne. Seaduse järgi peab siin appi tulema kohalik omavalitsus, aga tegelikkuses on selle asjaga nii ja naa.

Olgu siinkohal öeldud, et tõlketeenuse hind ei ole ebanormaalne, kui teenuse sisusse süübida. Tunnihind sisaldab kõike makse, ka tõlke koondava firma üldkulusid, ning tasuda tuleb ainult selle aja eest, mil tõlk kohapeal tõlgib – kohalemineku ja sealt tagasimineku aeg ei ole tõlgile tasustatud. Tõlgid teenivad enamasti mingit mõistlikku keskmist Eesti palka ja on selle töö jaoks ülikoolis pikalt õppinud. Paljud väljaõppinud tõlgid on ka eriala maha jätnud just madala tasuvuse pärast.

Puutepunktid

Üsna kummaline lahendus muidugi. Aga kui asi töötab, siis hoiame pöialt edasi!

Kõik toimib väga hästi ja meil on hea meel, et Viljandi gümnaasium võttis Heleni kooli gümnaasiumiosa sellisel moel oma tiiva alla. Neil on õnneks ka ressursse. Neil on väga mõistev suhtumine ja olen kuulnud, et kõik laabub hästi.

Eestis on ametnike ja poliitikute seas kõlanud mõtteid, et viiplejad võiksid õppida huultelt lugema ja et kurdid lapsed tuleks muuta kuuljateks implanteerimise teel. Et siis poleks ka viiplemist vaja.

Implantaat aitab vaid siis, kui on olemas kuulmisjääk, mida saab võimendada. Kui inimene on täiesti kurt, siis ei ole abi ka parimast kuuldeaparaadist ega implantaadist. Keegi ei ole selle vastu, et kui moodsast tehnikast on abi, siis seda tuleb kasutada. Aga kui inimene on kurt või kogu elu viibelnud, siis on viipekeele kasutamine elukvaliteedi alus.

Viipekeel on ametlik keel ja kogu maailmas on kokku lepitud, et viiplevatel kurtidel on õigus suhelda oma emakeeles ehk viipekeeles.

Kui palju on Eestis viiplejaid?

Eestis on ligi 1500 kurti, viipekeele valdajaid on umbes 2000, viimastel andmetel on välja toodud, et koos pereliikmete ja spetsialistidega on Eestis isegi kuni 4500 viiplejat.

Kuidas saavad kurdid viipekeeletõlgi teenust, kui neil on vaja asju ajada seal, kus viiplejaid pole?

See ongi üks meie suur probleem. Seaduse järgi peab viipekeele tõlget võimaldama omavalitsus. Hakatuseks peab kurt inimene minema valla või linna sotsiaaltöötaja juurde, siis volikogu veel arutab ja otsustab ning see kõik muudkui venib ja venib. Aga inimesel on vaja asju ajada, näiteks kuulja lapse kurdil vanemal minna lastevanemate koosolekule.

Kurtide liiduga oleme aastaid teinud ettepanekut, et viipekeeletõlgi teenus peaks olema korraldatud riiklikult ja ühtsel alusel. Et kurdid teaks, millele neil on õigus ja et asi käiks operatiivselt. Kui on vaja tõlki, siis annad teada, kuhu ja mis ajaks on vaja, ja ongi kõik. Pole vaja nii, et kurt peab jooksma omavalitsusse ning iga kord kogu seda hullumaja läbi tegema.

Mulle rääkis üks kurt, et tegi oma valda tõlketeenuse päringu ning vald ütles, et jah, ta saab seda, aga neil on norm, et ühele inimesele maksavad nad aastas 30 minuti tõlketeenuse eest.

Kas Eestis on kurdid üle maa laiali või on koondunud rohkem keskustesse, kus võimalusi on ehk rohkem?

Kurdid elavad tõesti peamiselt Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Samuti on kurte Viljandis ja Saaremaal. Nendes viies omavalitsuses on ka konkreetsed lepingud viipekeele tõlke teenuse osutajatega ehk siis seal pole [illegible] suuri jamasid. Mujal on rohkem probleeme ning leidub ka valdu, kus tundub, et pole üldse veel mõistetud kurtide olukorda ja hädavajadust. Peamine vastus on, et raha ei ole, tõlketeenus on liiga kallis. Samas on ka häid näiteid, kas või Tabasalu [illegible]. Viimsis on olukord päris hea ja inimesed saavad teenust.

Rõhutan ikka seda, et tõlketeenus peab olema lihtsasti ja kiirelt kättesaadav ja vajaduspõhine. On muidugi kurte, kes vajavadki tõlki vaid paar-kolm korda aastas, aga on neid, kes vajavad iga päev, näiteks

Tiit oma töölaua taga Tallinnas Nõmme teel. Tema õlgadel lasub kurtide liidu juhtimisel nii suur töökoormus, et sellega ei saaks hakkama ükski päris „tavaline" inimene.
Heiko Kruusi

> “ Implantaat aitab vaid siis, kui on olemas kuulmisjääk, mida saab võimendada.

üliõpilased. Viimastele on küll eraldi õppetoetus Archimedese kaudu, aga see ei laiene päris kõigile ega kata vajadust terviklikult.

Mida saate kurtide liidu kaudu kurtide heaks teha?

Lobitöö, aruandluste koostamine, kirjavahetus, liikmesühingute nõustamine, kohalkäimine ühingutes, et inimestega suhelda, nende probleeme kuulata ja lahendusi otsida. Siis projektide kirjutamine ja projektide läbiviimine, mis oleksid kurtidele kasulikud. Rahvusvaheline suhtlus teiste maade kurtide ühingutega – et saada eeskujusid, mõtteid.

Kurtide liidu peamiseks eesmärgiks on ju see, et kurtidel oleks Eestis hea elada, et neil oleks täisväärtuslik elu ja ligipääs aktiivseks osaluseks ühiskonnas. See on kõige suurem eesmärk, kõik tegevused, mis selle eesmärgini viivad, ongi see, mida teeme. See tähendab ka koostööd omavalitsustega, riigiga, ministeeriumitega – mis iganes. Tööd on väga palju, aga meie jaksame praegu sellest ära teha vaid väikese killukese.

Kui palju on inimesi liidus tööl?

Enam-vähem kõigega tegelen ma tegelikult üksinda, olen ainus inimene kurtide liidus, kes on täisajaga tööl – minu palk on 388 eurot kuus, mis tuleb Eesti puuetega inimeste koja süsteemist. Rohkemaks meil raha lihtsalt ei ole. Saame aasta jooksul umbes 4500 eurot annetusi. Rendime ka oma majas ruume välja, aga sealt tulev raha läheb põhiliselt hoonete korrashoiuks, sest majad on nõukaaegsed ja väga halvas seisukorras.

Meil on ka juhatuse liikmed, kes on aeg-ajalt abiks. Aga nad teevad seda vabatahtlikkuse alusel ja muude tööde kõrvalt – neid ei saa sundida endast rohkem andma. Omavahel öeldes olen ma ise juba läbipõlemise äärel kogu sellest ülekoormusest. Aga ma ei taha järele jätta, sest kurtide eest on vaja võidelda.

Teil on väga mahukas veebileht, oma viipekeelne TV. Tundub, nagu oleks kurtide liidus tööl terve armee inimesi?

Teen ise kõiki tekste, kirjutan ka subtiitreid peale, filme teevad loomulikult minu head vabatahtlikud. Samuti toimetan liidu kodulehte.

Normaalse töö jaoks oleks vaja kolm kuni viis täistöökohaga inimest juurde palgata, siis saaksime palju rohkem ära teha, ning saaksime olla ka tõsiseltvõetav partner riigile, et arendada teenuseid ja kurtide elu korraldada. Meie ju teame, mida ja kuidas oleks vaja teha ja lisaks – mida saaks teha kõige mõistlikumate kuludega.

Mida täpsemalt need inimesed teeksid?

Seda tööd tegema oleks vaja tööle võtta kaks kurti ja kaks-kolm kuuljat. Sarnast praktikat, et kurtide asju ajavad kurdid ja kuuljad käsi-

Kõige toredam pere ja kõige hoolivam isa

Kuigi ise olen kuulja, oli kurtide perekonnas üles kasvamine minu jaoks väga tavaline – nagu öeldakse, on iga lapse jaoks ta oma pere kõige normaalsem kogu maailmas. Pigem tundsin, et mul oli sellises keskkonnas üles kasvades tohutult eeliseid, eriti teatud vanuses: sain kuulata just seda muusikat, mida soovisin (ja nii valjult, kui soovisin), võisin rääkida külas olnud sõpradega sosistamata ja kõigest, ja nii edasi. :)

Me oleme perega alati olnud väga lähedased. Kuigi olen kuulja, siis viipekeel on ka minu jaoks emakeel ja seetõttu pole meil omavahel olnud vähimatki keelebarjääri. Pealegi, ma usun, et armastus kõneleb kõigis keeltes.

Olen alati olnud väga uhke oma isa üle. Minu jaoks on nii väärtuslik ja tunnustust vääriv, et ta on alati vaatamata raskustele teinud seda, mida õigeks peab, ning mitte kunagi loobunud sellest, millesse ta usub. Samuti on ta kõige suuremaks eeskujuks olnud oma piiritu hoolivusega nende suhtes, kes vajavad abi kõige rohkem. Olen temalt palju õppinud ja mul on nii hea meel, et mul on selline isa, ning kõrvalt näen nüüd ka seda, kuidas ta on suurepärane vanaisa. Me armastame kõik teda väga palju!

Kaire Papp, Tiidu noorem tütar

käes, rakendatakse ka Lätis, Leedus, Soomes. Kuuljad tegelevad rohkem dokumentidega, aruandluse ja lobitööga, kurdid ühingutega ja kurtide rahva harimisega.

Eraldi oleks vaja kommunikatsioonigruppi, kes tegeleks viipekeelse info levitamisega. Meil on ju tegelikult olemas oma filmistuudio koos täisvarustusega, kunagi projektirahast soetatud, on olemas andekad kurtide operaatorid, reporterid, aga pole püsivat rahastust, et seda kanalit töös hoida. Nad teevad tööd jõudumööda vabatahtlikult või siis väikeprojektide olemasolul. Aga vabatahtlik töö ei taga järjekindlust.

Teil on ka allorganisatsioonid?

Jah, meie koosseisus on kaheksa kurtide ühingut üle Eesti, lisaks Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon ja Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühing. Kõik tegutsevad. Aga me ei saa oma tegevust süsteemselt planeerida.

Hiljuti saatsid puudega inimeste ühingud valitsusele pöördumise, mille fookuses oli ühingute alarahastus ja üha vähenev võimalus kaasa rääkida sotsiaalsüsteemi arengutes. Ka kurtide liit andis sellele óma allkirja.

Lootuskiir on veel alles, et ehk riik võtab meid kuulda ja hakkab tunnustama liite täisväärtuslike partneritena, et sotsiaalsüsteem paremini tööle panna. Selleks on vaja meile ka ressursse, sest ainult vabatahtliku töö korras tegutsedes saab jaks lõpuks otsa. Vabatahtlikult võib teha ajutisi projekte, aga püsivaks igapäevaseks tööks on vaja ressursse.

Lõpetuseks midagi lõbusamat: kas sa rokk-kontserdil oled elus kunagi käinud?

Oi, kõvast muusikast hakkab minul pea valutama. (*Tiit naerab ja vaatab vilksti tütre poole.*) Aga ma tean, et noortele kurtidele meeldib küll kontsertidel käia. (*Tiidu tütar täpsustab, et kui ta omal ajal bändi tegi, siis oli isa kontserte vaatamas küll.*) ***Tiina Kangro, Indrek Kuus***

Ülikool otsustas tõlkide väljaõppe lõpetada

Tiit Papi üks unistusi ja eesmärke on, et viipekeele tõlke teenus muutuks kurtidele kogu riigis ühtsetel alustel kättesaadavaks ning ei sõltuks omavalitsuse sotsiaaltöötaja või volikogu arusaamadest. Paraku on seni tõlke koolitanud Tartu ülikool teatanud, et sulgeb 2020. aastast selle eriala sootuks.

Eestis on praegu 21 atesteeritud viipekeeletõlki. Väljaõppinud tõlke on üksjagu rohkem, aga Tiit ütleb, et paljud neist pole erialal püsinud, sest pole leidnud piisavalt tööd, et ära elada. Tallinnas pakub teenust Viipekeeletõlkide OÜ ja pealinnas nad teinekord upuvad töösse, aga väiksemates kohtades võib tõlk saada tööd tõesti vaid ajuti – siis, kui mõni kurt tõlgi tellimiseks raha leiab.

„Ülikool põhjendab, et huvilisi ei ole piisavalt, õppegrupid on seetõttu väikesed ja eriala ülalpidamine kallis," räägib Tiit. Ta lisab, et tegelikult on tõlke juurde vaja. Kui nende õpetamist ei jätka ülikool, siis tuleb leida mingi muu lahendus, aga tõlkideta ei ole kurtide normaalne elu mõeldav. Lähiriikides, näiteks Soomes on viipekeeletõlkide üleküllus, kuid pole võimalik neid näiteks tuua Eestisse, sest soome viipekeel ei sarnane eesti viipekeelega, nii et Eesti ülikool peab koolitama eesti viipekeele tõlke.

„Praegu on aga täiesti lahti, kes siis õpet rahastama hakkab," lisab ta. Ta ütleb, et see on ju nokk kinni, saba lahti olukord. „Noored ei lähe eriala õppima, kuna kardavad, et ei saa hiljem tööd. Ega ei saagi, kui kurtidele pole tagatud võimalus tõlgi teenust kasutada. Ja selle tagajärjel ei saa grupp inimesi ühiskonnaelus normaalselt osaleda."

Miks peavad tõlgid läbima ülikooliõppe? Tiit selgitab, et see on hädavajalik, kuna kurdid on järjest parema haridusega ja teemad, mida tõlk peab suutma viipekeelde vahendada, on tihti väga keerulised. „Tõlgid käivad tõlkimas konverentsidel, töövestlustel, koosolekutel ja kohtumistel. Tõlkida tuleb juriidilist teksti, samas kultuuri- ja kunstisündmusi jne. Seda tööd ei suuda teha inimene, kes pole omandanud korralikku ja põhjalikku haridust," selgitab Tiit.

Vaata: www.viipekeeletolgid.ee

Kurtide liidul on isegi oma televisioon

Kurtide liidul on õnnestunud koostada oma liikmetele mahukas veebiportaal ja tegutseb ka viipekeelne TV.

www.ead.ee
videoportaal.ead.ee

Vöömähe TENA Flex –
tänapäevane lahendus raske uriinipidamatuse korral

TENA Flex sobib nii liikuvale inimesele kui ka voodihaigele keskmise ja raske pidamatuse hoolduseks. Tänu vööle on mähkme paigaldamine lihtne ja ergonoomiline nii hooldajale kui ka kandjale iseseisval kasutamisel.

Elastsed värvlikummid
selja- ja kõhuosal.

Elastne vööosa vahetükk
tagab suurepärase istuvuse ka liikumisel.

Pehme vööosa
teeb mähkme paigaldamise lihtsaks ja kindlaks.

Takjakinnitused
on korduvalt suletavad.

Kuiva tunde tagab kiiresti imav pealispind. Vedelik lukustub kindlalt mähkmesse.

Vedelikuindikaator
värvub mähkme täitumisel tumesiniseks.

Elastsed barjäärid
tagavad lekkekindluse.

Lõhna neutraliseerija
pidurdab ebameeldiva lõhna tekkimist ja levikut.

Hooldusvahendeid saab riikliku hüvitisega osta abivahendifirmadest (MTÜ Inkotuba, ITAK jt) ja BENU apteekidest.

TENA

Loe lisaks ja telli tasuta näidis
www.tena.ee.

Tsinkkreem TENA Zinc Cream -
kuiva, lõhenenud ja tundliku naha hooldamiseks.

Vananev ja tundlik nahk vajab aeg-ajalt kreemi, mis aitaks nahal kiiremini paraneda. Tsinkkreem rahustab, taastab ja kaitseb ärritunud nahka.

ISSN 2228-1312
SAAJA AADRESS:

Viimsi Raamatukogu
Kesk tee 1 Haabneeme Viimsi vald
74001 Harjumaa
Perioodika

Abivahendikaardi saab nüüd paari hiireklikiga

Puudega inimeste ja omastehooldajate jaoks on abivahendikaardi saamine olnud seni paras katsumus. Selleks on tulnud võtta ette käik sotsiaalkindlustusametisse ja pikalt oodata ka siis, kui kadunud või hävinenud kaardi asemele on olnud vaja duplikaati. Nüüd käib uue kaardi tellimine mõne hiireklikiga.

Juhtkoera vajav puudega inimene saab selle nüüd väljaõpetatuna abivahendisüsteemist.

Ava veebileht www.sotsiaalkindlustusamet.ee ja vali seal alajaotus „Puue ja hoolekanne“, siis „Abivahendid“ ja seejärel „Isikliku abivahendi kaardi taotlemine“. Täida avanev lühike ankeet (nimi, isikukood, aadress ja telefon/meiliaadress). Sotsiaalkindlustusamet kontrollib su andmeid, vajadusel küsib lisainfot telefonitsi või meiliga ning kaart või duplikaat jõuab kolme kuni viie päeva jooksul su postkasti.

Sotsiaalkindlustusameti järgmine eesmärk on paberkaardid üldse kaotada ja muuta kogu asjaajamine elektroonseks. Selleni jõutakse hiljemalt ülejärgmiseks sügiseks.

Praegu aga tänab amet kõiki abivahendite kasutajaid senise kannatlikkuse eest ning usub, et veebi teel tellimine vähendab paljudele jalavaeva ja teeb abivahendite hankimise lihtsamaks.

Lisaks on hea uudis, et uuest aastast suureneb mähkmete limiit 120-ni kuus, imavate aluslinade limiit 30-ni kuus, eakatelt ei nõuta pidamatustoodete saamiseks enam korduvaid arstitõendeid, laieneb abivahendite valik nägemispuudega inimestele. Samuti muutuvad riikliku soodustusega abivahendid kättesaadavaks hooldekodude elanikele ning abivahendisüsteemist hakatakse rahastama ka juhtkoerte saamist.

KUI SAAD AIDATA.
Või kui tead kedagi, kes saab:
MTÜ Puutepunktid
arveldusarve EE452200221053907379

MTÜ Puutepunktid on riiklikus tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirjas.

Toimetus tänab kõiki annetajaid!

Eelmisel kuul toetasite ajakirja ilmumist teie: Jaanika Hanschmidt, Jaak Jalast, Helina Hiiman, Kristi Mutso, Tatjana Rein, Julia Abiševa, Taissa Saat, Anneli Sild, Raili Veskilt, Evi Johanson, Ülle Väina, Heli Talts, Kaja Linder, Mari Selirand, Maarja Helimets, Maria Praats, Kairi Arge, Siiri Kastepõld, Mari Peets, Kadri ja Aivar Otsman, Karolina Antons, Õnnela Metsaorg, Karmo Kuu, Kalev Märtens, Heldi Käär, Evelin Peda, Krislin Padjus, Anne-Mari Rebane, Ege Vonbret, Lenne Rätsep, Merle Aas, Küllike Lään, Anne Reva, Merle Lints, Siiri Klasberg, Sigrid Kristin, Maris Luik, Tarmo Leheste, Ere Tött, Alo Suursild, Chris-Helin Loik, Lilia Tihane, Katrin Helandi, Ljubov Pavlova, Minija Pääslane, Heli Tenslind, Ande Etti, Imbi Suun, Tiina Tähis, Virge Baar, Ursi Joost ja MTÜ Spordiklubi Meduus. Annetustest kogunes 522,50 eurot. See on suur abi, et ajakiri saaks valmida ja jõuda tasuta kõikideni, kes sellest tuge või inspiratsiooni leiavad.

Ajakirja väljaandmist toetavad ka
HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU
EESTI HOOLDAJATE LIIT
TENA
TARTU ÜLIKOOLI KLINIKUMI Laste fond